माहेन्द्री गायत्री वत्सदृष्टा माहेन्द्रग्रहणाऽएव विकल्पेन विनियुक्ता। य इन्द्रः वत्सस्य वसनशीलस्य वत्सस्थानीयस्य वा यजमानस्य स्तोमैः स्तोत्रैर्वावृधे ववृधे वर्धते। कीदृश इन्द्रः ओजसा तेजसा महान् क इव वृष्टिमान्वृष्टियुक्तः पर्जन्य इव यथा वर्षन्मेघो धाराबलेन महान्वर्धते॥ उपयाम एष ते इति व्याख्याति॥४०॥

XXIV. उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः। दृशे विश्वाय सूर्यं स्वाहा॥४१॥

का° [१०.२.४.५.] शालाद्वार्ये दाक्षिणहोमो वासःप्रबद्धं हिरण्यं कृत्वन्यामवधाय चतुर्गृहीतमुदु त्यमिति। वस्त्रबद्धं स्वर्णं जुह्वां निधाय शालाद्वार्येऽग्नौ चतुर्गृहीताज्येन दाक्षिणसंज्ञो होमः कार्यः॥ सौरी गायत्री प्रस्कण्वदृष्टा तृतीयः पादः सप्तार्णः। उ निपातः पादपूरणः त्यमिति त्यच्छब्दश्छान्दसः तच्छब्दार्थे। केतवो रश्मयः त्यं तं प्रसिद्धं सूर्यं देवमुद्वहन्ति देवो दानाद्द्योतनाद्वेति यास्कः [निरु° ७.२०.(39.)]। किम्भूतं सूर्यं जातवेदसम् जातं वेदो ज्ञानं धनं वा यस्मात्तम् किमर्थमुद्वहन्ति विश्वाय दृशे षष्ठ्यर्थे चतुर्थी विश्वस्य दर्शनाय जगद्द्रष्टुमित्यर्थः। दृशे विख्ये चेति [पा° ३.४.११.] तुमर्थे निपातः। तस्मै स्वाहा सुहुतमस्तु॥४१॥

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः।

आप्रा द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च स्वाहा॥४२॥

का° [१०.२.६.] चित्रं देवानामिति द्वितीयामिति। चतुर्गृहीतेन शालाद्वार्ये द्वितीयामाहुतिं जुहोति॥ सौरी त्रिष्टुप्कुत्सदृष्टा। परापररूपेण स्थितः सूर्योऽत्र स्तूयते सूर्यः चित्रमाश्चर्यं यथा तथा उदगात् उदयं प्राप्तः उद्गच्छति वा लडर्थे लुङ् उदयन्नेव स्वतेजसा नैशं तमो हन्ति अन्येषां ज्योतींष्याच्छादयतीत्याश्चर्यम्। किम्भूतः सूर्यः देवानाम् दीव्यन्ति द्योतन्ते इति देवाः किरणास्तेषामनीकं मुखमाश्रय इत्यर्थः यद्वानीकं समूहः किरणपुञ्ज इत्यर्थः। तथा मित्रस्य वरुणस्य अग्नेः चक्षुः नेत्रवत्प्रकाश इत्यर्थः मित्राद्य उपलक्षकाः सर्वस्य सदेवमनुष्यस्य विश्वस्य रूपाणि सूर्योदयेऽभिव्यज्यन्ते अतो मित्रादीनां चक्षुः स सूर्य उद्गतः सन्द्यावापृथिवी दिवं भूमिं चान्तरिक्षं चाप्राः आपूरितवान् आपूरयति वा स्वतेजसेति शेषः। ए-